

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golishva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	32
A.A. Akbarov, X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	42
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
TURIZM KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY AKTIVLARINING ROLI.....	47
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK SOLIQLAR VA TO'LOVLAR TIZIMI TAHLILI	53
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich, Abdolnizozov Murodbek Madiyarovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR VA TIZIMGA KIRITILAYOTGAN O'ZGARISHLAR.....	59
Kasimova Gulyar Axmatovna, Aripova Kamola Botir qizi	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI KOMPLEKS BAHOLASH VA PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK VA SUN'IY INTELLEKT USULLARINING INTEGRATSIYASI	64
Namazov Gafur Shokulovich	
BALIQCILIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DUNYO MAMLAKATLARINING O'RNI	69
Beglayev Uchqun Xurramovich	
KAMBAG'ALLIK FENOMENINING IJTIMOYIY-IQTISODIY VA NAZARIY-KONTSEPTUAL ASOSLARI	75
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HISOB VA BIZNES JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	81
Artikova R.A.	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DIVIDEND TO'LASH QOBILİYATI KOEFFITSIYENTINING MAQBUL ORALIG'INI ANIQLASH VA UNING INVESTITSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	88
Ibragimov G'anjion G'ayratovich	
STRATEGIES TO RAISE AWARENESS OF NATURAL POLLUTION AMIDST RISING POPULATION DENSITY AND GDP PER CAPITA IN UZBEKISTAN	93
Axliddin Aroplitdinovich Valiyev, Askarov Farhod Rakhmatovich	
РОЛЬ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ESG-ОРИЕНТИРОВАННОМ РАЗВИТИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	99
Айматова Фарида Хуразовна	
KORXONALARDA INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	107
Shukurillaev Jahongir Botir o'g'li	
DEHQON XO'JALIKLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA KREDITLAR MIQDORINI DIFFERENSIYALLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	113
Xakimov Zafar Ibragimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	118
Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	124
Muhammadiyeva Nodira	
SUN'IY INTELLEKT DAVRIDA HUDUDIY RIVOJLANISHNI STATISTIK HISOBLASH METODOLOGIYASINI QAYTA BAHOLASH MEZONLARI (SCOPUS VA WEB OF SCIENCE DA INDEKSLANGAN ILMIY NASHRLAR TAHLILI ASOSIDA).....	131
Santjar Abdumurodovich Sattorov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY-IQTISODIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	139
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI VA AHAMIYATI	144
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna, Yarmetova Nargiza Shiximbayevna	
MAHALLIY VA XALQARO TURIZM BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI, TAMOIYILLARI VA MEKANIZMLARI	152
Alikulov Samar Abdurashidovich	
TRANSPORT XIZMATLARINING SOHALAR BO'YICHA TAQSIMOTI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TASNIFI	159
Karimova Shaxnoza Uktamovna	
RAQAMLI TO'LOVLAR VA O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV SHAFFOFLIGI	165
Ruziyeva Barno Yadgarovna	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ.....	172
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
MAJBURIY IJRO HARAKATLARINI RAQAMLASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	177
Matmuratova Nasiba Azatovna	
OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI CHEKLOVCHI OMILLAR TAHLILI	181
Pulaton Abdulla	
INVESTITSION LOYIHALARNING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI VA ULARNI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	185
Nazarov Aziz Avazovich	
ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ.....	190
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING MAQSADLI PROGNOZ PARAMETRLARI.....	197
Omonova Nafisa Qahramon qizi	
MANAGEMENT STRATEGIES IN WOMEN'S BUSINESS: GENDER-SPECIFIC APPROACHES, INNOVATIVE MODELS, AND DIGITAL TRANSFORMATION.....	200
Ahrorova Asila	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	207
Hakimova Oydina Abdulhamidovna, Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
INSON TARAQQIYOTI INDEKSI VA UNI ANIQLAB BERUVCHI KO'RSATKICHLARNING KORRELYATSION-REGRESSION TAHLILI.....	212
Tursunov Rasul Tairovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ.....	218
Эргашева Феруза Насруллаевна	
ENHANCING THE METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM VILLAGES IN UZBEKISTAN	226
Khudaynazarova Dilorom Khayrullaevna	
THE ROLE OF INNOVATION IN ENSURING COMPETITIVENESS IN THE GREEN ECONOMY	231
Musadjanova Nargiza Abduvoxid qizi	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INGLIZ TILINING O'RNI VA SAMARADORLIGI.....	238
Saodat Sadriddinova	
OLIY TA'LIMDA CHET TILLARNI O'QITISH UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Saida Xabibullayeva	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИСКАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	247
Исматиллаева Роза Тухтамуратовна, Тураева Сурия Тельмановна	

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERINING QIYMAT YARATISH UZLUKSIZ ZANJIRIDA AGROSERVIS XIZMATLARI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	252
Kudratova Iroda Turdibayevna	
QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI	257
Nurullayeva Raushan Koptleuovna, Nurimbetov Timur Uzaqbergenovich	
FIZIKA UMUMIY KURSIGA NANOTEXNOLOGIYA TUSHUNCHALARINI KIRITISHNING METODIK ASPEKTLARI VA KOMPONENTLARI	260
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK HISOBOTLAR VA ULARNING TUTGAN O'RNI.....	266
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Rahmanova Sitara Bahodir qizi	
SANOAT KORXONALARIDA OPERATSION MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	277
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MOLİYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH.....	283
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION INVESTITSİYALASH VA MUQOBIL MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI JORIY ETISH (SIRDARYO VILOYATI MISOLIDA)	286
Maxamadiyev Turg'unboy Jumabayevich	
O'ZBEKISTONDA XO'JALIK JAMIYATLARI KUZATUV KENGASHLARI FAOLIYATINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH.....	292
Valijonov Akmaljon	
IQTISODIYOTNING AGRAR SEKTORIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH: NAZARIY VA USLUBIY YONDASHUVLAR	296
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
O'ZBEKISTON MOLİYA TIZIMIDA MAHALLIY MOLİYANING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	303
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧЕСКОГО ПАКЕТА	308
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
QASHQADARYO VILOYATI SANOATINI XUDUDIY TARKIBINI TAKOMILASHTIRISH YO'LLARI	311
Uralov Eliboy Omonovich	
INNOVATSION VA AN'ANAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING TAQQOSLAMA TAHLILI	316
Abdulfarmonov Farrux Faxriddinovich	
EKSPORT IMKONIYATLARI VA LOGISTIKA SAMARADORLIGINI SOLISHTIRISH.....	320
Safarova Muxabbat Radjabovna	
IJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI O'SISHI DINAMIKASI VA LIKVIDLIK KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	324
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
KO'CHMAS MULKNI OMMAVIY BAHOLASHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI.....	331
Xushvaqtov Jasur Shuhrat o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA MOLİYAVIY HISOBOTLARNI MHXS GA O'TKAZISHDA TRANSFORMATSIYA REJASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI.....	339
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARI DIVERSIFIKATSIYALASHUVINING IQTISODIY MEXANIZMLARI	343
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHNING NAZARIY JIHATLARI	351
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	

KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	357
<i>Abduraxmanov Adham Raxmatullayevich</i>	
BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGI AMALIYOTLARINI JORIY ETISHDA XULQ-ATVOR OMILLARINING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI	362
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
SANOAT KORXONALARIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	367
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
O'ZBEKISTONDA MEHMONXONALARNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI JOYLASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	373
<i>Xasanova Naimaxon Akmal qizi</i>	
SOLIQ YUKINI OPTIMALLASHTIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	381
<i>Jovliyeva Zuhra Chori qizi</i>	
SANOATNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "YASHIL" INVESTITSIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	386
<i>Ibragimov Zaxid Taxirovich</i>	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ АКТИВАМИ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	395
<i>Т.И.Бобакулов, Тухтамышева Гулнора Усмановна</i>	
AGRAR TARMOQQA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI ISHLAB CHIQRISH FUNKSIYALARI YORDAMIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	401
<i>Xatamov Ochildi Qurbonovich, Badalov Jamshid Jamolovich</i>	
IJARA OPERATSIYALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING KAMCHILIKLARI VA UZVIY TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	409
<i>Oripova Saodat Mirfotix qizi</i>	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH.....	414
<i>Xolboyeva farangiz xayrulloevna</i>	
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI VOSITALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI.....	419
<i>To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna</i>	
MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTINI KENGAYTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI	424
<i>Kalenov K.T.</i>	
HUNARMANDCHILIK BRENDLARINING BOZOR OMILLAR TIZIMINI (MAHSULOT, NARX, TAQSIMOT, TARG'IBOT) TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	428
<i>Ergasheva Aziza</i>	
NAMANGAN VILOYATI IQTISODIYOTIDA TARKIBIY O'ZGARISHLAR: HUDUDIY VA TARMOQ TAHLILI	436
<i>Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li</i>	
WATER HARVESTING FOR CLIMATE RESILIENCE IN UZBEKISTAN'S AGRICULTURE: OPPORTUNITIES, BARRIERS, AND POLICY RECOMMENDATIONS	445
<i>Kripa Mondal, Dr. Anita Banerjee</i>	
O'ZBEKISTONDA TABIIY VA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH YO'LLARI	454
<i>Sattarov Abdusamat Umirqulovich</i>	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	459
<i>Nasibboyev Fazliddin Sirojiddinovich</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI MONITORING QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF QILISH YO'LLARI	464
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
SIRKULYAR IQTISODIYOT — IQTISODIY BARQARORLIKNING MUHIM OMILI	471
<i>Hasanov Sh. Sh.</i>	

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗА.....	482
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
TEMIR YO'L SOHASINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	488
<i>Orifova Ximoyat Shovkat qizi</i>	
O'ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	494
<i>Raximova Dilfuza Mirzakasimovna</i>	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH VA EKONOMETRIK PROGNOZLASH	503
<i>Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna</i>	
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI BAHOLASHDA EKONOMETRIK MODELLAR VA GEOSTATISTIK USULLARNI TAKOMILLASHTIRISH: SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA	509
<i>Sattorov Sanjar Abdumurodovich</i>	
XODIMLARNI MOTIVATSIYA QILISH VA ULARNING ISH FAOLIYATIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTONDAGI KICHIK VA O'RTA BIZNES MISOLIDA	518
<i>Yuldashov Aziz</i>	
RAQOBAT MUHITIDA AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BRENND STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	522
<i>Boboyev L. Kadrxo'ja Djuraxodjeyevich</i>	
XODIMLARNI O'QITISH, QAYTA TAYYORLASH VA ISHSIZLARNI KASBGA YO'NALTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI (GERMANIYA MISOLIDA).....	528
<i>Sattorov Ramziddin Shovxiddin o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	533
<i>Yangiboyev Sardor Ernazar o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI RIVOJLANTIRISHDA CHIQUINDISIZ VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	542
<i>Nabiyeva Nilufar Olim qizi</i>	
МАШИННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНОЧНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	548
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
РОЛЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	555
<i>Каюмова Гузел Иброхимхановна</i>	
QURILISH KORXONALARIDA AKTIVLARNI TAN OLIHNING XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNI O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	562
<i>Yahyojev To'liqin Ismatulla o'g'li</i>	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI BOSHQARUV MEKANIZMLARI	566
<i>Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi</i>	
QURILISH KORXONALARIDA BOSHQARUV MUNOSABATLARI MAZMUNI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	572
<i>Toshimov Azizbek Hakimovich</i>	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDAGI KOMPANIYALAR KAPITALINI MAKSIMALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	576
<i>Muradova Dildora Abdusalimovna</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARDAGI KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA BAZEL III TALABLARI	581
<i>Norova Nozima Nabiyevna</i>	
ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ, МИРОВАЯ ПРАКТИКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ	588
<i>Алиева С.С.</i>	

KORXONALARDA SOLIQ HISOBINI TASHKIL ETISH VA UNING BUXGALTERIYA HISOBI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	594
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
HUDUDIY KORXONALARDA BIZNES JARAYONLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY BOSHQARUV MODEL VA TAMOYILLARINING AHAMIYATI	599
Azimova Maxfuza Rashidovna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА - ВАЖНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА	604
Пирназаров Шоназар Махтовович	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	608
Abdinazarov Suhrobbek Bekmurod o'g'li, Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
SINGAPUR VA JANUBIY KOREYADA BIZNES SUBYEKTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH.....	615
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL ENERGIYAGA O'TISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	620
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
LOYIHALARNI STRATEGIK REJALASHTIRISHDA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI	625
Xamrayev Zuxritdin Abduraxmanovich	
LOYIHA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA LOYIHA JAMOASINING ROLI VA FUNKSIYALARI	629
Utemuratov Sadik Muratovich	
IQLIM O'ZGARISHI VA RESURLAR CHEKLANGANLIGI SHAROITIDA YASHIL TURIZM MODELLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TIZIMLI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANTIRISH	633
Rasulova Nigora Yusupovna	
ВЛИЯНИЕ КУЛЬТУРНЫХ РАЗЛИЧИЙ НА ПРОЦЕСС УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ПОДХОД.....	637
Латипов Ашур Али Рустам угли, Хамидов Далер Дилшодович	
ADAM SMIT IQTISODIY G'OYALARI VA ULARNING ZAMONAVIY IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI.....	641
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	646
Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	
SOCIAL PROTECTION SYSTEM OF THE POPULATION IN THE CONDITIONS OF A TRANSFORMATIONAL ECONOMY.....	651
M. Sh. Rakhimova	
SANOATNI YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA, SIYOSIY MEKANIZMLAR VA O'ZBEKISTON UCHUN AMALIY XULOSALAR	655
To'qumbetov Og'abek Shavkat o'g'li, Ruziyeva Dilobar Isomjonovna	
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AHOLI FAROVONLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	661
Bobayev Isroiljon Abdinabiyevich	
IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF THE MAHALLA INSTITUTION IN THE TERRITORIAL GOVERNANCE SYSTEM: MODERNIZATION OF INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS	666
Mirbabayev Farrukh Atkhamovich	
AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARI TAHLILI	674
Xannarov Komiljon Karimovich	
INVESTITSIYA KO'CHMAS MULKI HISOBINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	681
Maxmudov Jamshed Ashrafovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ РАЗВИТИЯ ПАЛОМНИЧЕСКОГО ТУРИЗМА.....	687
Навруз-Зода Бахтиёр Негматович, Мусаев Маликжон Кароматович	

TRANSFORMING UZBEKISTAN THROUGH DIGITALIZATION IN A GLOBALIZED WORLD.....	694
Narzullaeva Umidakhon Nodir qizi	
SUG'ORILADIGAN YERLARDA SUVDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	699
Elomonov Ro'zimurod Doniyor o'g'li, Abdug'aniyev Otabek Allajonovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ.....	704
Р. И. Хакимов	
TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHGA USLUBIY YONDOSHUVLAR	713
Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI BOSHQARISHDA SAMARADORLIK HOLATI TAHLILI	718
Kasimov Saidakmal Saidahrolovich	
BANKLARNING IJTIMOIIY ROLINI OSHIRISHDA YASHIL DEPOZITLARNING AHAMIYATI	722
Berdiyev Akram O'ktamovich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	728
Xikmetov Nodirbek Ikromovich	
AHOLI DAROMADLARI TENGSIZLIGINING SHAKLLANISHI, UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	735
Atayev Jaxongir Erkinovich	
KORXONALARDA DAROMAD VA XARAJATLAR BILAN BOG'LIQ MOLIVAVIY XATARLAR TASNIFI VA ULARNI AUDITDA ANIQLASH USULLARI.....	740
Mehriyev Sobit Sayim o'g'li, Dadarbayev Muzaffar Abduraxmanovich	
GREEN BONDS: ESSENCE, SIGNIFICANCE AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN UZBEKISTAN	746
Susanna S. Alieva	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	753
Marupov Qobil Komilovich	
МОДЕЛЬ ЧЕБОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ КОРЕЯ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ И СРАВНИТЕЛЬНО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	758
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Ризаева Зумрад Алишеровна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RAG'BATLANTIRISHDA SOLIQ PREFERENSIYALARINING ROLI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	762
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	
AKSIZ SOLIG'INING BUDJET DAROMADLARI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI VA MAZKUR SOLIQNI BUDJETGA UNDIRISH TARTIBINING TAHLILI	769
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING ROLI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA.....	774
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
HUDDIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI BAHOLASHNING OPTIMIZATSIYALANGAN METODOLOGIYASI: ASOSIY KO'RSATKICHLARNING KO'P O'LCHOVLI TAHLILI.....	781
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna, Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ГЕРМАНИИ	788
Артикова Шохиди Ильясовна	
"YASHIL" TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA KORXONALAR MARKETING STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI	793
Rasulova Nigora Nematovna	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA ASOSIY KAPITALGA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH YO'NALISHLARI	799
Sultanova Aziza Baxtiyar qizi	

KORXONALARDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	802
<i>Aminova Shaxnoza Aziz qizi</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA ULARNI BAHOLASH USULLARI.....	807
<i>Nazirova Sayyora Baxtiyorovna, Qulmamatova Barno Omonovna, Sharifova Nargiza Djurayevna</i>	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINI JORIY ETISHNING O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLIYAVIY SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	811
<i>Murodova E'zoza Maqsud qizi</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: ISHLASH MEKANIZMI VA ALGORITMINI ISHLAB CHIQUISH	816
<i>Umarov Bobur Murtazoyevich</i>	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH	822
<i>Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich</i>	
AGRAR SOHADA KADRLAR TAYYORLASHNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI	829
<i>Boltayev Nurali Shiramatovich</i>	
MAMLAKATIMIZ TURIZM SOHASI XIZMATLAR SIFATI BILAN BOG'LIQ IQTISODIY KO'RSATKICHLAR	838
<i>Suyunov R. G'.</i>	
ПРОБЛЕМЫ И ОГРАНИЧЕНИЯ В ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	844
<i>Джулибеков Нурмат Каршибекович, Жулиева Гулноз Юлдашевна</i>	
BIZNES JARAYONLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH ASOSLARI	849
<i>Yoqubjanov Muminmirzo Nosirjon o'g'li, Erkinxojiyev Ismoiljon</i>	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, AHAMIYATI VA UNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	853
<i>Ernazarov Gulam Bekbaevich</i>	
SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI	860
<i>Mirzokirov Mirramizjon Mirxoshim o'g'li</i>	
ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	867
<i>Урунова Мафтуна Гайратовна</i>	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ЭКОНОМИКИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ И ЕЁ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ	871
<i>Некова Фатима Борисовна</i>	
MINTAQA SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISHDA KLASTERLASH VA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARINING AHAMIYATI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	876
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
ТЕМИР YO'L TRANSPORTI TIZIMINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY TASHKILY-IQTISODIY USULLARDAN FOYDALANISH	882
<i>Kayumov Z.O.</i>	
O'ZBEKISTONDA VALYUTA KURSINING SHAKLLANISHI VA UNING INFLATSIYA DARAJASIGA TA'SIRI MEKANIZMI.....	887
<i>Matrizayev Zafar Gulimboy o'g'li, Viqorjon Bahridinov Akbar o'g'li</i>	
МЕХНАТ BOZORINING TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	892
<i>Soatmo'minova Zarnigor Olimjon qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	897
<i>Mahmudov Sunnatjon Abdujabbor o'g'li</i>	
НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	901
<i>Мирзаев Кулмамат Джанзакович</i>	

ELEKTR UZILISHLARINING HUDUDIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI	906
<i>Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi</i>	
DAVLAT TRANSPORT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	911
<i>Uktamov Sarvar Atxam o'g'li</i>	
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНСТРУМЕНТЫ ПОДДЕРЖКИ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В СТРАНАХ ЕС, США И ЯПОНИИ	915
<i>Газизова Эльмира Хамидовна, Мелибаева Гульнора Ачилевна</i>	
SANOATNI HUDUDIY RIVOJLANTIRISHDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH OMILLARI	921
<i>O'zmanov Ixtiyor Ibragim o'g'li</i>	
SUG'URTA INSTITUTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	926
<i>Sherov Sanjar Radjabovich</i>	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI STRATEGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	932
<i>Umurov Jasurbek Jamil o'g'li</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA KASABA UYUSHMALARI FAOLIYATINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	936
<i>Raxmonov Abduxalil Rasulovich</i>	
INKLYUZIV TA'LIM XIZMATLARINING RAQAMLI EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHDA DAVLAT, OTM VA IT INFRATUZILMA INTEGRATSIYASI.....	940
<i>Maxkamova Kamola</i>	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BUDJETLASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH (ENERGETIKA KORXONALARI MISOLIDA).....	944
<i>Sobirov Shoyadbek Kurbonaliyevich</i>	
UY-JOY QURILISHINI RIVOJLANISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	950
<i>Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li</i>	
TIKUV-TRIKOTAJ MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHI KICHIK KORXONALARNING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI	956
<i>Abduhamidov Abdurahmon Abdulatif o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA 2026-2030-YILLARGA MO'LJALLANGAN SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	963
<i>Ismailov Timur Atabayevich</i>	
SAVDO LIBERALIZATSIYASINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARI TARKIBIGA TA'SIRI	969
<i>Sardorjon Maxmudov Sobirjon ug'li</i>	
MAHALLIY BUDJETLAR MOLIYAVIY BARQARORLIGINING UY XO'JALIKLARI FAROVONLIGI VA HUDUDIY IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EMPIRIK TAHLIL QILISH.....	977
<i>Safarmurodova Marjona To'raqulovna, Ollokulova Feruza Mansurovna</i>	
FACTORS INFLUENCING THE FORMATION OF FINANCIAL SUSTAINABILITY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE OIL AND GAS SECTOR.....	982
<i>Ergashev Muhibbek Aslamovich</i>	
O'ZBEKISTON MOLIYA BOZORIDA FIN TECH KOMPANIYALARI VA BANKLAR HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	988
<i>Rajabova Umida Umurzoqovna</i>	
ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВЫХ ПРЕФЕРЕНЦИЙ И ЛЬГОТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ (НА ПРИМЕРЕ СУРХАНДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ)	995
<i>Отамуродова Дилдора Абдуқримовна</i>	
THE IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON INTERNATIONAL MARKETING: RESHAPING GLOBAL MARKET ENTRY STRATEGIES AND CONSUMER ENGAGEMENT	1001
<i>Aziz Kurbanovich Abdullaev, Ne'matullyev Bekmirzo Bozorboy o'g'li, Abdusalomov Samandar Azizbek o'g'li</i>	

TARIXIY-MADANIY TURIZM XIZMATLARINI MINTAQADA RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI MODERNIZATSIYA QILISH.....	1010
Erkayeva Barno Abduraximovna	
GLOBAL IQTISODIY INTEGRATSIYA SHAROITIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA MENEJMENT YONDASHUVLARINING ROLI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	1015
Mahmudova Madinaxon Jumaboy qizi	
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ УКРЕПЛЕНИЯ ДОХОДНОЙ БАЗЫ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	1020
Т. И. Бобакулов, Г. Ч. Джавлиев	
ECOTOURISM DEVELOPMENT POTENTIAL AND THE ROLE OF GUIDES IN REGIONAL TOURISM GROWTH: EVIDENCE FROM THE NAVOI REGION OF UZBEKISTAN.....	1024
Axmadova Iroda Muzaffar kizi	
DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND ITS PRIORITY DIRECTIONS.....	1030
Ollokulova Feruza Mansurovna, Guzal Abdimurodova Panjiyevna	
KORRELYATSION - REGRESSION TAHLILNING QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA QO'LLANILISHI AHAMIYATI.....	1035
Butanova Dilnoza Rustamovna	
MADANIYATLARARO YETAKCHILIK VA LINGVOMADANIY KOMPETENTSIYA BOSHQARUV ISHI SIFATIDA.....	1042
Rahimova Gulnoza	
SANOAT KORXONALARINI YANGI TEXNIKA VA TEXNOLOGIYA BILAN TA'MINLASH JARAYONLARINING HOZIRGI ZAMON HOLATI.....	1052
Akbarova Maloxat Atabekovna	
UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARIDA INNOVATSION RIVOJLANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI MODERNIZATSIYA QILISH.....	1056
Abdukadirova Nilufar Abdaxatovna	
FARG'ONA VILOYATIDA INVESTISIYA SIYOSATINI SHAKLLANTIRISH BARQAROR IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA.....	1062
Qo'chqarov Yunusali Sobirjonovich	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL KREDITLASH" TIZIMI: NAZARIYA VA AMALIYOT.....	1069
Erkinov Farrux Rustam o'g'li	
AKSIZ SOLIG'I MA'MURIYATCHILIGI TADBIRLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	1075
Nazarova Rushana Ravshan qizi	
MOL-MULK SOLIG'I TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING MOLIVAVIY ASOSLARI.....	1080
Qodirov Hasan Do'stqobilovich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI ORQALI IQTISODIY JARAYONLARNI RAQAMLASHTIRISH MEXANIZMLARI.....	1084
Matyoqubov Yo'ldoshboy Ergashboy o'g'li	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI SOLIQ VOSITASI ORQALI QISQARTIRISHDA HUKUMATNING ROLI.....	1089
Pirnafasov Sarvar Bardibayevich	
HUDUDNING TURIST JOZIBADORLIGINI IQTISODIY BAHOLASH VA TARTIBGA SOLISHNING NAZARIY TAMOYILLARI.....	1093
Q.A. Musaxanov	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY BOSHQARUV YONDASHUVLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1098
Umarova Nilufar Abdukaxor qizi	
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	1103
Ulashev Xubbim	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA OBODONLASHTIRISH XIZMATLARINING IQTISODIYOTGA TA'SIRI.....	1107
Hayitov Jamshid Xolvoyevich, Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	1112
Abdurasulov Sardor To'lqin o'g'li	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TO'LOV QOBILYATI HOLATI TAHLILI	1119
Adilova Zohida Ikromjonovna	
HUDUDIIY IQTISODIY O'SISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL OMILLARI VA SAMARADORLIGI	1124
Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li, Sadibekova Bibisara Djapparovna	
SANOAT TARMOQLARIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH STRATEGIYALARI	1130
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INNOVATSIYALARNI BOSHQARISH.....	1136
Abdullayeva Shaxnoza Esonovna	
EKOTURIZMNING O'ZBEKISTON TURIZM BOZORIDAGI RIVOJLANISH SALOHIYATI.....	1141
Muxtarov Botir Abdusattarovich	
ISHSIZ VA BAND BO'LMAGAN FUQAROLARNING BANDLIGINI TA'MINLASH VA MEXANIZMLARI	1145
Olimov Bekzod Nariman o'g'li	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA HUDUDIIY RIVOJLANISH VA INVESTITSIYA SIYOSATINING AHAMIYATI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	1149
Kurbanov Aybek Turabayevich	
RIVOJLANAYOTGAN IQTISODIYOTLARDA DAROMADLAR TENGSIZLIGINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	1154
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
MILLIY INNOVATSION TIZIMNI TRANSFORMATSIYALASHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	1162
Azimov Bobir Fattoheevich	
ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING STARTUP DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AMONG THE YOUNG GENERATION	1169
Usmonkhujayeva Nigina G'ofur qizi	
O'ZBEKISTONDA MUQOBIL ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	1174
Abdurazzoqov Hojiakbar Alisher o'g'li	
O'ZBEKISTON RAQAMLI BANK XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	1179
Karimov Odiljon Boqiyevich	
ЗАКОНОМЕРНОСТИ ПОВЕДЕНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ В ФОРМИРОВАНИИ РЫНОЧНОГО СПРОСА.....	1185
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
BUDJET TASHKILOTLARINI SAMARALI BOSHQARISHDA ICHKI AUDITNING ROLI	1188
Karimov Djaxongir Ganiboevich, Nasriev G'olibjon Muxiddinovich	
YAPONIYADA IJTIMOIIY HIMOYA DASTURLARI VA IJTIMOIIY SUG'URTA TIZIMI	1193
Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li	
KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION MARKETING KONSEPSIYASIGA O'TISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1197
Bobomurodov Qayimjon Homidovich	
ВЛИЯНИЕ ЦЕНОВОЙ КОНКУРЕНЦИИ НА УСТОЙЧИВОСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	1203
Гойибназарова Нозимахон Хамзаевна	
SUG'URTA TASHKILOTLARI DAROMADLARI VA ULARNING SOLIQQA TORTISH MEKANIZMI.....	1209
Buranova Lola Vaxobovna, Yaxshillikov Murod	
BUDJET MABLAG'LARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA RAQAMLASHTIRISH VA JAMOATCHILIK NAZORATINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI	1215
Ro'ziyeva Dilobar Isomjonovna, Muxtorov Muhammadyunus Muhammadyusuf o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНКА ТРУДА.....	1222
Камилова Наргиза Абдукажоровна	

SIRKULAR IQTISODIYOTDA KO'P TOMONLAMA MANFAATDOR TOMONLAR HAMKORLIGINING YUTUQLARI	1226
Sodiqov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT TURIZMINI RIVOJLANISH HOLATI VA ASOSIY TENDENTSIYALARINING TAHLILI: TOG', SUV, VELO, EXTREMAL SPORT TURIZMLARI MISOLIDA	1233
Kalandarov Jalol Abduljalilovich	

O'ZBEKISTONDA SPORT TURIZMINI RIVOJLANISH HOLATI VA ASOSIY TENDENTSIYALARINING TAHLILI: TOG', SUV, VELO, EXTREMAL SPORT TURIZMLARI MISOLIDA

Kalandarov Jalol Abdujailovich

“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universitetining
tayanch doktranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda sport turizmining rivojlanish holati va asosiy tendensiyalari o'rganilgan. Tadqiqotda tog', suv, velo va ekstremal sport turizmi yo'nalishlarining dinamikasi makroiqtisodiy-statistik jihatdan integratsiyalashgan holda tahlil etilgan. Miqdoriy va sifat usullarining kombinatsiyasi asosida sport turizmi bo'yicha aholi o'rtasida so'rovnoma o'tkazilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, sport turizmi turistik xizmatlarning eksport salohiyatini oshirishda yuqori samaradorlikni ta'minlashi mumkin, biroq institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlari hali yetarli darajada shakllanmagan. Maqolada sport turizmining madaniy meros asosidagi afzalliklari va cheklovlari aniqlanib, davlat-xususiy hamkorlik modelini takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan. “O'zbekiston – 2030” strategiyasiga muvofiq har yili 15 million sayyohni jalb etish maqsadi nuqtayi nazaridan ushbu tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyati yuqori hisoblanadi.

Kalit so'zlar: sport, turizm, tadbirkorlik, sport turizmi, innovatsion iqtisodiyot, metodologiya, iqtisodiy mexanizm, institutsional muhit, O'zbekiston, raqamlashtirish, barqaror turizm, davlat-xususiy hamkorlik, tog' sport turizmi, suv sport turizmi, velo sport turizmi, ekstremal sport turizmi.

Abstract. This article examines the current state of development and the main trends of sports tourism in Uzbekistan. The study provides an integrated macroeconomic and statistical analysis of the dynamics of mountain, water, cycling, and extreme sports tourism. Based on a combination of quantitative and qualitative methods, a survey on sports tourism was conducted among the population. The results indicate that sports tourism can significantly enhance the export potential of tourism services; however, institutional support mechanisms remain insufficiently developed. The article identifies the advantages and limitations of sports tourism based on cultural heritage and offers practical recommendations for improving the public-private partnership model. In the context of the goal of attracting 15 million tourists annually in accordance with the “Uzbekistan–2030” strategy, the practical significance of the findings of this research on sports tourism is considered to be high.

Key words: sport, tourism, entrepreneurship, sports tourism, innovative economy, methodology, economic mechanism, institutional environment, Uzbekistan, digitalization, sustainable tourism, public-private partnership, mountain sports tourism, water sports tourism, cycling tourism, extreme sports tourism.

Аннотация. В данной статье исследованы состояние развития и основные тенденции спортивного туризма в Узбекистане. В исследовании проведён интегрированный макроэкономический и статистический анализ динамики горного, водного, велосипедного и экстремального спортивного туризма. На основе сочетания количественных и качественных методов среди населения был проведён опрос по вопросам спортивного туризма. Результаты показывают, что спортивный туризм способен существенно повысить экспортный потенциал туристических услуг, однако механизмы институциональной поддержки пока ещё недостаточно развиты. В статье выявлены преимущества и ограничения спортивного туризма, основанные на культурном наследии, а также предложены практические рекомендации по совершенствованию модели государственно-частного партнёрства. В контексте цели привлечения 15 миллионов туристов ежегодно в соответствии со стратегией «Узбекистан – 2030» практическая значимость результатов данного исследования в области спортивного туризма является высокой.

Ключевые слова: спорт, туризм, предпринимательство, спортивный туризм, инновационная экономика, методология, экономический механизм, институциональная среда, Узбекистан, цифровизация, устойчивый туризм, государственно-частное партнёрство, горный спортивный туризм, водный спортивный туризм, велосипедный спортивный туризм, экстремальный спортивный туризм.

KIRISH

Jahonda turizm sohasi barcha mamlakatlarda xizmatlar sektorining iqtisodiy rivojlanishidagi asosiy omillardan biri bo'lib, iqtisodiy salohiyatdan samarali foydalanish iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Turizm mamlakat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi bo'lish bilan birga, davlatlar o'rtasidagi ijtimoiy-madaniy aloqalar rivojlanishini ta'minlovchi muhim tarmoq sifatida ham alohida ahamiyat kasb etadi.

UN Tourism ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda turizm sohasi qo'shimcha 27,4 million yangi ish o'rni yaratib, dunyo bo'yicha taxminan 348 million ish o'rnini ta'minlagan, dunyo bo'ylab 1,4 milliard xalqaro sayyoh qayd etilgan hamda turizmdan tushgan eksport daromadlari 1,9 trillion AQSh dollarini tashkil etgan. Shuningdek, turizmning yalpi ichki mahsulotga qo'shgan hissasi 2024-yilda 11,1 trillion AQSh dollariga yetib, jahon YaIMining qariyb 10 foizini tashkil etgan.

Jahonda turizm xizmatlari sifati ustuvor ahamiyat kasb etayotgan sharoitda, aholi turmush darajasi va salomatligini yaxshilash, dam olish imkoniyatlarini kengaytirish bilan bog'liq ehtiyojlar sport turizmi sohasining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini yanada oshirmoqda. Shu jihatdan jahon miqyosida sport turizmi xizmatlarini rivojlantirish hamda uning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Stephen J. Page o'zining Tourism Management nomli monografiyasida sport turizmi bilan bog'liq g'oyalar va yondashuvlarni tahlil qilgan. Monografiyada sport turizmi turizm industriyasining alohida segmenti sifatida yoritilgan. Muallif fikriga ko'ra, turizm bozori ichida maxsus qiziqishlarga asoslangan turizm turlari tez sur'atlar bilan rivojlanmoqda va sport turizmi ular orasida eng jadal rivojlanayotgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Sport turizmi o'ziga xos bozor talabiga ega bo'lgan maxsus turizm turi bo'lib, u dam olish, ko'ngilocharlik va iqtisodiy motivatsiyalar bilan chambarchas bog'liqdir.

Stephen J. Page sport tadbirlarini, jumladan Olimpiada va jahon chempionatlarini, mezbon hudud iqtisodiyotiga kuchli ta'sir ko'rsatadigan omil sifatida e'tirof etadi. Bunda sport turizmi turistlar oqimini oshiruvchi omil sifatida mehmonxona, transport va savdo sohalarning rivojlanishiga turtki beradi, milliy turizm va turistik shaharlarga investitsion imkoniyatlarni kengaytiradi hamda infratuzilmani modernizatsiya qilish uchun qulay sharoit yaratadi. Monografiyada sport turizmi destinatsiyasi marketing bilan bevosita bog'liq ekani asoslab berilgan.

Joy Standeven va Paul De Knop tomonidan yozilgan Sport Tourism nomli darslik sport turizmi sohasidagi eng muhim ilmiy manbalardan biri hisoblanadi. Ushbu darslik sport va turizmning o'zaro bog'liqligini tizimli ravishda tahlil qilgan dastlabki keng qamrovli ilmiy ishlanmalardan biridir. Darslikda sport turizmi iqtisodiy hodisa, ijtimoiy jarayon va rekreatsiyon faoliyat sifatida kompleks yondashuv asosida tadqiq etilgan.

Simon Hudson tomonidan yozilgan Sport and Adventure Tourism monografiyasi sport va sarguzasht turizmi sohasini iqtisodiy hamda marketing nuqtayi nazaridan tahlil qiluvchi muhim ilmiy-amaliy manba hisoblanadi. Monografiyada sport turizmi va sarguzasht turizmi bir-biri bilan chambarchas bog'liq yo'nalishlar sifatida ko'rib chiqilgan. Muallif sport turizmini zamonaviy turizm industriyasining tez rivojlanayotgan segmenti sifatida baholaydi.

Simon Hudson sport turizmini sport musobaqalarida ishtirok etish yoki ularni tomosha qilish maqsadida amalga oshiriladigan sayohat sifatida izohlaydi. Sarguzasht turizmi esa ekstremal va xavfli faoliyatlar orqali dam olish hamda yangi tajribalar orttirish bilan bog'liq yo'nalish sifatida tavsiflanadi.

Heather J. Gibson sport turizmi va rekreatsiya sohasida taniqli amerikalik olimlardan biri hisoblanadi. Uning Active Sport Tourism: Who Participates? nomli ma'ruzalar to'plamida sport turizmining ijtimoiy jihatlarini, motivatsion omillari, gender va oilaviy turizmdagi o'rni ilmiy asosda tahlil qilingan. Heather J. Gibsonning ilmiy ishlari sport turizmi nazariyasini boyitishga xizmat qilgan bo'lib, u sport turizmini nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy-psixologik hodisa sifatida ham o'rganishni taklif etadi.

Mark Weed va Chris Bull tomonidan yozilgan Sports Tourism: Participants, Policy and Providers monografiyasida sport turizmi ilmiy va amaliy jihatdan tahlil etilgan. Mualliflar sport turizmini uch asosiy yo'nalish orqali o'rganadilar:

1. Ishtirokchilar yo'nalishida sport turizmida qatnashadigan fuqarolar, ya'ni professional sportchilar, havaskor sport ishqibozlari, tomoshabinlar va sayyohlar o'rganiladi. Ularning motivatsiyasi, sayohat qilish sabablari va xulq-atvori tahlil qilinadi.

2. Siyosat yo'nalishida davlat va tashkilotlarning sport turizmini rivojlantirishdagi roli, sport tadbirlarini tashkil etish siyosati, turizm infratuzilmasini rivojlantirish hamda iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirlar tahlil qilinadi.

3. Ta'minotchilar yo'nalishida esa sport turizmi xizmatlarini taqdim etuvchi tashkilotlar, jumladan turizm agentliklari, sport klublari va federatsiyalar, mehmonxona hamda transport xizmatlari o'rganiladi.

Mualliflar sport turizmini nafaqat sayohat shakli, balki iqtisodiy, ijtimoiy va boshqaruv jihatlarini bilan bog'liq murakkab tizim sifatida tavsiflaydilar.

Tom Hinch va James Higham tomonidan yozilgan Sport Tourism Development monografiyasi sport turizmini rivojlantirish jarayonlarini ilmiy asosda o'rganadigan muhim manbalardan biridir. Mualliflar sport turizmini barqaror rivojlanish, ekologiya va iqtisodiy omillar bilan bog'liq holda tahlil qiladilar. Monografiyada sport turizmining rivojlanish jarayoni, barqaror rivojlanish, iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirlar, shuningdek, rejalashtirish va boshqaruv masalalari keng yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ilmiy tahlil, qiyosiy taqqoslash, so'rovnoma, statistik ma'lumotlarni o'rganish hamda umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, sport turizmining rivojlanish tendensiyalarini aniqlash, uning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyatini baholash maqsadida miqdoriy va sifat usullarining kombinatsiyasi qo'llanildi. Tadqiqot davomida mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, statistik ma'lumotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda soha bo'yicha ekspert fikrlari tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda sport turizmi so'nggi yillarda turizm sohasining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida rivojlanib bormoqda. Davlat tomonidan turizmni qo'llab-quvvatlash, yangi infratuzilmalarni barpo etish va xalqaro turistlarni jalb qilish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 15-yanvardagi PF-52-son Farmon "Turizm, madaniyat, madaniy meros va sport sohasini yanada rivojlantirish uchun qo'shimcha sharoitlar yaratish to'g'risida"gi farmoni sport turizmini rivojlantirish uchun muhim huquqiy asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Shuningdek, sport-ta'lim muassasalari faoliyatining o'rta va uzoq muddatli istiqbollarini belgilash, olimpiya va paralimpiya sport turlari bo'yicha sportchilar zaxirasini tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, boshqaruv va moliyalashtirish tizimini takomillashtirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-noyabrdagi 2025-yilgacha sport-ta'lim muassasalari faoliyatini rivojlantirish dasturi qarori qabul qilingan.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 4-iyuldagi 355-son qaror "Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, 2019-yil 13-fevraldagi 118-son qaror "2019–2023-yillar davrida O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori hamda 2019-yil 1-martdagi 184-son qaror "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori sport turizmini rivojlantirishga muayyan darajada xizmat qilmoqda.

Shuningdek, PF-5611-son Farmon turizm sohasini, jumladan sport turizmini rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlarni muvofiqlashtirishni nazarda tutadi. O'zbekiston – 2030 strategiyasi doirasida esa turizmni global darajada rivojlantirish, milliy brendni shakllantirish, xorijiy turistlar soni va turizm xizmatlari eksportini oshirish bo'yicha aniq maqsadlar belgilangan.

Tadqiqot natijalari sport turizmi bo'yicha xalqaro talabning saqlanib qolayotganini va turistik yo'nalishlarning jahon miqyosida ijobiy rivojlanayotganini ko'rsatmoqda. 2023-yildagi kabi, Yevropa, Amerika va Yaqin Sharqning yirik manba bozorlari global turizm oqimlari va xarajatlarining o'sishiga xizmat qilmoqda.

Biroq, xalqaro turizmning barqaror rivojlanishiga iqtisodiy va geosiyosiy omillar ta'sir ko'rsatishda davom etmoqda. Yuqori inflyatsiya, foiz stavkalarining oshishi, neft narxlarining o'zgaruvchanligi va savdo zanjirlaridagi uzilishlar 2026-yilda transport va turar joy xarajatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu sharoitda sayyohlarning iqtisodiy jihatdan samarali sayohat variantlariga ustuvorlik berishi, shuningdek, yashash hududiga yaqinroq yo'nalishlarni tanlash tendensiyasi kuchayishi kutilmoqda (1-jadval).

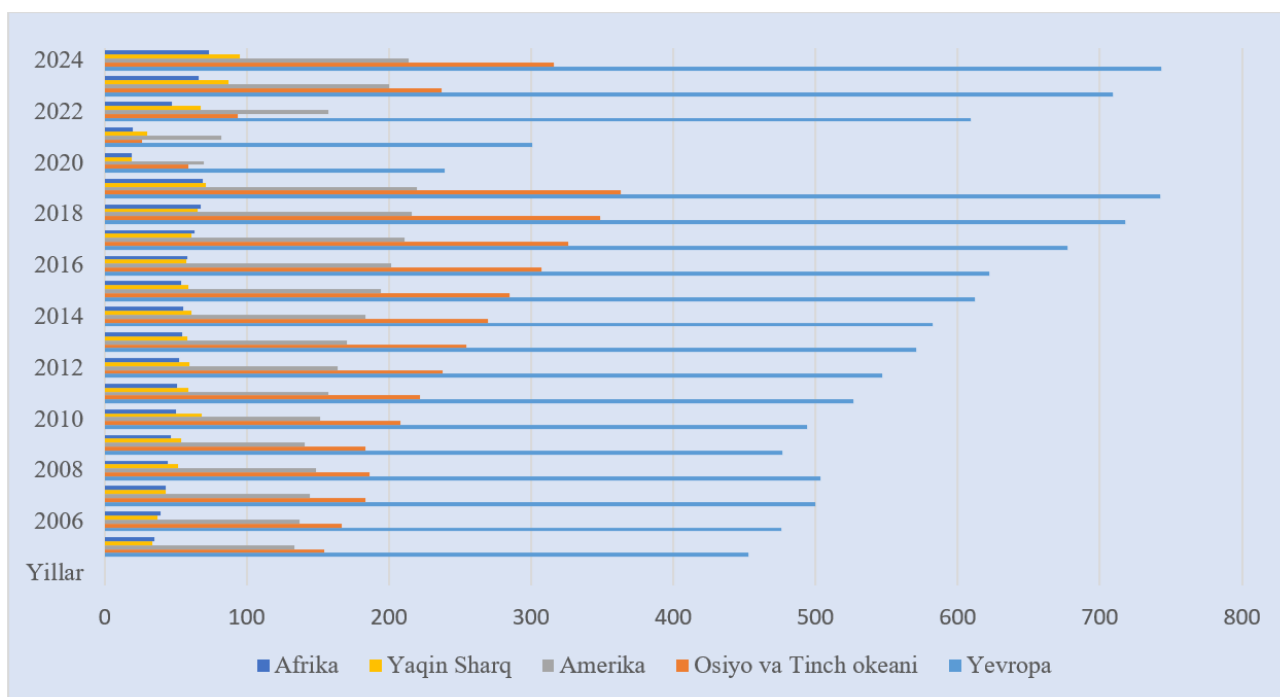
1-jadval. 2005–2024-yillar mobaynida jahon bo'yicha xalqaro turistik kirishlar statistikasi (mln) [9]

Yillar	Yevropa	Osiyo va Tinch okeani	Amerika	Yaqin Sharq	Afrika
2005	452,7	154,1	133,3	33,7	34,9
2006	475,7	166,7	136,8	37,3	39
2007	499,9	183,5	144,3	43,1	42,9
2008	503,3	186,1	148,3	51,7	44,3
2009	476,9	183,56	140,99	53,59	46,24
2010	494,18	207,93	151,82	68,36	50,53

2011	526,29	221,58	157,29	59,1	50,81
2012	546,95	237,79	163,7	59,25	52,53
2013	571,06	254,09	170,34	58,23	54,85
2014	582,23	269,57	183,31	61,1	55,15
2015	612,43	284,81	194,12	58,91	53,86
2016	622,27	307,01	201,43	57,26	58,17
2017	677,56	325,9	210,92	61,34	62,99
2018	717,69	348,68	215,88	65,26	67,54
2019	742,4	362,67	219,26	71,3	69,02
2020	239,44	58,95	69,73	19,36	18,83
2021	300,95	26,63	81,75	30,19	19,85
2022	609,46	93,33	157,15	67,77	46,97
2023	709,4	237,24	200,06	86,97	66,3
2024	743,3	315,86	213,47	94,84	73,6

2005-yildan 2024-yilgacha bo'lgan davrda xalqaro turistik kirishlarning mintaqalar bo'yicha dinamikasi kuzatildi. Jahon iqtisodiyotining globallashuvi, transport texnologiyalarining rivojlanishi va sayohat madaniyatining keng ommalashuvi natijasida asosiy mintaqalarda turistik kirishlar hajmi izchil o'sib borgan. 2020-yildagi pandemiya davrida xalqaro turizm oqimlarida keskin pasayish kuzatilgan bo'lsa-da, keyingi yillarda turizm sektori bosqichma-bosqich tiklanib, ayniqsa, Yevropa va Osiyo mintaqalarida yuqori o'sish sur'atlari qayd etilgan. Mazkur jadval ma'lumotlarining diagramma ko'rinishi 2-rasmda aks ettirilgan.

2-rasm. 2005–2024-yillar davomida mintaqalar bo'yicha xalqaro turistlar kelishi (mln)[10]

2-rasmda keltirilgan mintaqalar bo'yicha xalqaro turistlar oqimi ko'rsatkichlarini tahlil qilish turizm sohasini kompleks rivojlantirish uchun muhim ilmiy-amaliy vosita hisoblanadi. Ushbu tahlillar turizmni rejalashtirishda ustuvor yo'nalishlarni aniqlash, infratuzilma va xizmatlar sifatini oshirish hamda turistlarning xatti-harakatlarini chuqur o'rganishga imkon beradi. Natijada, hududlar o'rtasidagi raqobatbardoshlik darajasi baholanib, xalqaro miqyosdagi ustunliklarni aniqlash orqali turizm sektoriga investitsiyalarni jalb etish va uzoq muddatli barqaror rivojlanish uchun zarur ilmiy asos yaratiladi. Shu tariqa, xalqaro turistlar oqimi ko'rsatkichlarini tahlil qilish hududlar uchun iqtisodiy o'sish va ijtimoiy rivojlanishni baholashda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Sport turizmi turizm sohasining nisbatan tor, biroq yuqori darajada ixtisoslashgan segmenti bo'lib, u sport faoliyati bilan bog'liq sayohatlar, musobaqalar, mashg'ulotlar va sarguzasht elementlarini o'z ichiga oladi.

Mazkur segment quyidagi asosiy yo'nalishlarni qamrab oladi:

- tog' va alpinizm turizmi;
- chang'i va snoubord turizmi;
- suv sport turlari asosidagi turizm (rafting, kayaking, serfing);
- velosport va trekking asosidagi turizm;
- ekstremal sport va sport musobaqalariga tashrif bilan bog'liq turizm.

O'zbekistonda ham sport turizmi yo'nalishi so'nggi o'n yil davomida turizm sohasining e'tiborli va istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida rivojlanib bormoqda. Ushbu holatni 2021–2025-yillar davomida O'zbekistonda tog' sport turizmining rivojlanish holati va dinamikasi tahlili ham tasdiqlaydi (2-jadval).

2-jadval. O'zbekistonda tog' sport turizmi rivojlanish holati va dinamikasi (2021–2025)¹

№	Yillar	Tog' hududlariga sport tadbirlari tashrif buyurgan turistlar (ming nafar)	Xorjiy turistlar ulushi (%)	Tog' sport turizmidan tushgan daromad	Tog' sport turizmi asosiy faoliyat turlari
1	2021	180	15%	220	Treking , alpinizm
2	2022	240	18%	310	Treking , alpinizm, chang'i
3	2023	320	22%	420	Treking , chang'i, veloturizm
4	2024	410	25%	580	alpinizm, chang'i
5	2025	495	28%	750	Barcha turlar (extremal turizm)

2-jadval ma'lumotlarining makroiqtisodiy tahlili shuni ko'rsatadiki, pandemiyadan keyingi davrda, ayniqsa 2022–2023-yillarda tog' hududlariga sport tadbirlari uchun tashrif buyurgan turistlar soni sezilarli darajada oshgan. Eng yuqori o'sish sur'atlari esa 2024–2025-yillarga to'g'ri keladi. Xususan, 2025-yilda tog' hududlariga sport tadbirlari uchun tashrif buyurgan turistlar soni 495 ming nafarga yetgan.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, avvalgi yillarga nisbatan bunday yuqori o'sish sur'atlarining asosiy sabablari bir nechta omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, O'zbekiston hukumati tomonidan sport tadbirlarini qo'llab-quvvatlash va sport turizmini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar muhim rol o'ynamoqda. Ikkinchidan, sport turizmini rivojlantirishda zamonaviy turizm infratuzilmasining takomillashuvi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jumladan, Amirsoy va Beldersoy kabi turistik destinatsiyalarda infratuzilmaning modernizatsiya qilinishi, yangi sport musobaqalari bazalarining qurilishi hamda tog' hududlarida joylashgan turistik zonalarning rivojlanishi sport turizmi salohiyatini oshirmoqda.

Shuningdek, Chimyon va Beldersoy hududlarida mehmonxonalar, kanat yo'llari va dam olish maskanlarining faol rivojlanishi ham sport turizmi uchun qulay sharoit yaratmoqda. Uchinchidan, so'nggi besh yil ichida O'zbekistonga tashrif buyuruvchi turistlar uchun vizasiz rejimning joriy etilishi xalqaro turistlar oqimini rag'batlantirdi. To'rtinchidan, xalqaro turizm marketingida O'zbekistonning turizm salohiyatiga bo'lgan qiziqishning yil sayin ortib borayotgani ham sport turizmi rivojlanishining muhim omillaridan biri bo'lib xizmat qilmoqda (3-jadval).

3-jadval. O'zbekistonda suv sport turizmining rivojlanish ko'rsatkichlari (2021–2025)²

№	Yillar	O'zbekistonga tashrif buyurgan turistlar (ming nafar)	Suv sport turizmining ulushi (%)	Suv sport turizmida ishtirok etgan turistlar soni (birlikda ming nafar)	Suv sport turizmi asosiy faoliyat turlari
1	2021	2.1	1.0%	20	rafting, qayiq,
2	2022	5.2	1.2%	62	rafting, qayiq,
3	2023	7.3	1.5%	105	rafting, qayiq,
4	2024	8.1	2.0%	160	rafting, qayiq,
5	2025	11.7	2.5%	290	rafting, qayiq,

1 Muallif ishlanmasi

2 Muallif ishlanmasi

3-jadval ma'lumotlarining makroiqtisodiy tahlili natijalari shuni ko'rsatadiki, 2021–2025-yillar davomida O'zbekistonda suv sport turizmi qariyb 15 barobarga oshgan. Suv sport turizmi O'zbekistonda nisbatan yangi va istiqbolli yo'nalish bo'lib, ichki turizm bozorining kichik, biroq tez rivojlanayotgan segmentlaridan biri hisoblanadi.

Suv sport turizmining asosiy faoliyat turlarini rafting va qayiqda suzish tashkil etadi. Mazkur sport turizmi yo'nalishining jadal rivojlanishiga bir qator omillar ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, suv sportini rivojlantirish uchun zamonaviy texnika, maxsus jihozlar va transport vositalari bilan ta'minlanish darajasining oshishi ushbu yo'nalishning rivojlanishida muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Bundan tashqari, suv havzalari atrofidagi turistik infratuzilmaning yaxshilanayotgani, faol dam olishga bo'lgan qiziqishning ortishi hamda yoshlar o'rtasida ekstremal va sarguzasht turizm turlariga talabning kuchayishi suv sport turizmining kelgusida yanada keng rivojlanishiga zamin yaratmoqda (4-jadval).

4-jadval. O'zbekistonda velosport turizmining rivojlanish ko'rsatkichlari (2021–2025)³

№	Yillar	O'zbekistonga tashrif buyurgan turistlar (ming nafar)	Velo sport turizmining ulushi (%)	Velosport turizmida ishtirok etgan turistlar soni (birlikda nafar)	Velosport turizmi asosiy faoliyat turlarini rivojlanishiga izohlar
1	2021	2.1	1.0%	3 0000	Pilot turlarning shakllanishi
2	2022	5.2	1.2%	5 5000	Velosiped va ekskursiya marshrutlari ommalashdi
3	2023	7.3	1.5%	115000	Turizm infratuzilmasi rivojlandi
4	2024	8.1	2.0%	160 000	Professional va amator velomusobaqalar paydo bo'ldi
5	2025	11.7	2.5%	250 000	Velosport turizmi mamlakatning sport yo'nalishlari bilan integratsiya qilindi

4-jadvalning statistik ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda velosport turizmi 2021–2025-yillar davomida sezilarli darajada rivojlangan. Xususan, velosport turizmida ishtirok etgan turistlar soni 30 ming nafardan 250 ming nafargacha oshgan bo'lib, bu ko'rsatkich keyingi besh yil ichida qariyb 8,3 barobarga ko'payganini anglatadi.

Mamlakatimizda velosport turizmining rivojlanishi, asosan, Toshkent, Samarqand va Farg'ona vodiysidagi turistik yo'nalishlar bilan chambarchas bog'liq. Ushbu hududlarda velosiped yo'laklari, ekologik marshrutlar va faol dam olish imkoniyatlari bosqichma-bosqich kengayib bormoqda.

Shuningdek, Tashkent City Women Professional Cycling Teamning tashkil etilishi velosportni ommalashtirish va veloturizmni ekologik yo'nalishlar bilan uyg'unlashtirishga xizmat qilmoqda. Mazkur holat velosport turizmi nafaqat sport faoliyati, balki barqaror turizm va ekologik transport tizimini rivojlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etayotganini ko'rsatadi (5-jadval).

5-jadval. O'zbekistonda ekstremal turizmining rivojlanish ko'rsatkichlari (2021–2025)⁴

№	Yillar	O'zbekistonga tashrif buyurgan turistlar (ming nafar)	external sport turizmining ulushi (%)	external turizmida ishtirok etgan turistlar soni (birlikda nafar)	extremal turizmi asosiy faoliyat turlariga izohlar
1	2021	2.1	0,2	3 000	Skydiving (parashyut bilan sakrash) – samolyotdan erkin tushish
2	2022	5.2	0,6	3 500	Rafting – tez oqimli daryolarda qayiqda suzishklublari va ekskursiya marshrutlari ommalashdi
3	2023	7.3	0,9	6 000	Snowboarding / Freeride skiing – qorli tog'larda xavfli uchishrivojlandi

3 Muallif ishlanmasi

4 Muallif ishlanmasi

4	2024	8.1	1,4	12 000	Paragliding – tog'lardan parashyut bilan uchish musobaqalar paydo bo'ldi
5	2025	11.7	1,5	18 000	Desert safari (qum sahro safari) – sahroda yuqori tezlikda avtomobil haydash Caving (speleoturizm) – g'orlarni o'rganish Zip-lining – baland joylardan sim orqali tez harakatlanish shakllandi

O'zbekistonda ekstremal turizmning rivojlanish ko'rsatkichlari 2021–2025-yillar davomida barqaror o'sish sur'atlarini namoyon etdi. Shu bilan birga, respublikada xalqaro va mahalliy sport musobaqalarining tashkil etilishi sport turizmining, jumladan ekstremal turizmning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Mazkur yo'nalishlarning barchasi sport turizmi subyektlaridan yuqori darajadagi tashkiliy salohiyat, moliyaviy resurslar va professional boshqaruvni talab etadi. Shu jihatdan sport turizmi turizm sohasining innovatsion laboratoriyasi sifatida qaralishi mumkin.

Sport turizmi faoliyatining iqtisodiy mohiyati quyidagi jihatlarda namoyon bo'ladi:

- yuqori qo'shimcha qiymatga ega turistik xizmatlarni ishlab chiqish va ularning turlarini kengaytirish;
- mahalliy resurslardan, jumladan tabiiy landshaft, iqlim va sport infratuzilmasidan samarali foydalanish;
- yangi ish o'rinlari yaratish, hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish va mahalliy aholi daromadlarini oshirish;
- turizm xizmatlari eksportini rivojlantirish.

Sport turizmi faoliyatining iqtisodiy mexanizmlari murakkab va ko'p bosqichli tizimni tashkil etadi. Sport turizmi obyektlari — sport bazalari, tog'-chang'i kurortlari va suv sport markazlari — katta hajmdagi boshlang'ich investitsiyalarni talab qiladi. Tadbirkorlik subyektlari ushbu investitsiyalarni qoplash va barqaror foyda olish uchun uzoq muddatli strategiyalarni ishlab chiqishga intiladi.

Sport turizmi xizmatlarida narxlar ko'pincha mavsumiylik, xavfsizlik darajasi va xizmatning noyobligi bilan belgilanadi. Bu holat sport turizmi subyektlaridan moslashuvchan narx siyosatini talab etadi. Shuningdek, sport turizmida tabiiy, texnik va inson omillari bilan bog'liq risklar yuqori bo'lgani sababli, sug'urta, sertifikatlash va standartlashtirish tadbirkorlik faoliyatining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda.

Sport faoliyatining ommalashuvi jismoniy faollik darajasini oshiradi, yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantiradi hamda ijtimoiy xulq-atvor madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan sport turizmi nafaqat iqtisodiy sektor, balki ijtimoiy rivojlanishning muhim omili sifatida ham baholanadi.

Sport turizmi hududiy infratuzilmani rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Sport obyektlari, stadionlar, chang'i markazlari, veloyo'llar, sport majmualari va rekreatsion zonalar qurilishi transport, kommunikatsiya, mehmonxona va servis tizimining modernizatsiyasini talab qiladi. Bu esa hududiy iqtisodiy rivojlanishni jadallashtiradi va turizm destinatsiyalarining raqobatbardoshligini oshiradi (6-jadval).

6-jadval. Sport turizmining ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri⁵

Ta'sir sohasi	Ta'sir mexanizmi	Natija
Iqtisodiy	turist xarajatlari oshadi	hududiy daromad ortadi
Bandlik	yangi xizmat kasblari	ish o'rinlari ko'payadi
Infratuzilma	sport obyektlari qurilishi	hudud jozibadorligi ortadi
Ijtimoiy	sog'lom turmush targ'ibi	aholi salomatligi yaxshilanadi
Investitsiya	sport markazlari rivoji	kapital oqimi kuchayadi

Turizm sohasida samaradorlikni oshirishda sport turizmidan foydalanish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borish amaliy boshqaruv qarorlarini — investitsiya, infratuzilma, marketing, kadrlar siyosati, xavfsizlik va servis masalalarini — dalillarga asoslangan holda shakllantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Chunki sport turizmi ko'pincha "faol dam olish" shakli sifatida baholansa-da, u amalda turizm sohasida daromadlarni oshirish, xarajatlarni optimallashtirish, mavsumiylikni kamaytirish, bandlikni kengaytirish va xizmatlar sifatini yaxshilashga bevosita ta'sir ko'rsatadigan iqtisodiy mexanizm hisoblanadi.

Tadqiqot tahlillaridan kelib chiqib, mamlakatda sport turizmini rivojlantirishda infratuzilmaning ahamiyati juda yuqori ekanligi aniqlandi. O'zbekistonda bu sohada muayyan yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da, ayrim

5 Muallif ishlanmasi.

rivojlantirish imkoniyatlari ham mavjud. Sport turizmi infratuzilmasining asosiy elementlarini transport tizimi, mehmonxonalar va turistik bazalar, sport inshootlari, gid va instruktorlar xizmati tashkil etadi. So'nggi yillarda yo'llarning ta'mirlanishi, yangi mehmonxonalar qurilishi va turistik xizmatlar sifatining yaxshilanishi kuzatilmoqda. Shu bilan birga, quyidagi yo'nalishlarda qo'shimcha ishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- tog'li hududlarda sport turizmi uchun transport imkoniyatlarini kengaytirish;
- ayrim turistik hududlarda zamonaviy sport turizmi infratuzilmasini rivojlantirish;
- sport turizmi bo'yicha marketing va reklama ishlarini faollashtirish;
- O'zbekistonning sport turizmi salohiyatini xalqaro bozorda kengroq targ'ib qilish;
- malakali instruktorlar va gidlar tayyorlash tizimini kuchaytirish;
- sport turizmi sohasiga xususiy sektor investitsiyalarini kengroq jalb etish;
- zamonaviy sport uskunalari bilan ta'minlashni yaxshilash;
- xalqaro standartlarga mos sport turizmi xizmatlarini keng joriy etish.

Tadqiqot jarayonida turistlar va mahalliy aholi o'rtasida so'rovnomada sport turizmiga bo'lgan qiziqish darajasi, eng talabgir yo'nalishlar, infratuzilma sifatiga berilgan baholar va xizmatlardan qoniqish darajasi o'rganildi.

So'rovnomada natijalari tahliliga ko'ra:

- respondentlarning katta qismi (60–70 foizi) sport turizmiga qiziqish bildirgan;
- eng ommabop yo'nalishlar sifatida tog' turizmi va veloturizm qayd etilgan;
- ishtirokchilarning qariyb 50 foizi infratuzilma holatini o'rtacha darajada baholagan;
- turistik xizmatlar sifati bo'yicha qoniqish darajasi ham o'rtacha ekanligi aniqlangan.

Mazkur natijalar O'zbekistonda sport turizmini rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjudligini va ushbu yo'nalishda infratuzilma, servis hamda marketing mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Ushbu tadqiqot natijasida O'zbekistonda sport turizmining rivojlanish holati va asosiy tendensiyalari tahlil qilindi. Jumladan, Amirsoy, Beldersoy, Chimyon, Tashkent City hamda Quvasoy kabi sport turizmi destinatsiyalari misolida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi.

Birinchiidan, sport turizmining xarajat tarkibi keng qamrovli bo'lib, transport, joylashtirish va ovqatlanishdan tashqari inventar, ijara, instruktor xizmatlari, tadbir chiptalari, sug'urta, transfer va servis paketlarini ham o'z ichiga oladi. Shu sababli, sport turizmi segmentida daromad marjinalligi, xizmatlar qiymat zanjiri va mijozning umrbod qiymati kabi ko'rsatkichlarni ilmiy asosda o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ikkinchiidan, sport turizmi samarali hamkorlikni talab qiladi. Federatsiyalar, sport klublari, tur operatorlari, mehmonxonalar, transport, tibbiy xizmatlar, sug'urta tizimi, mahalliy hokimliklar va xavfsizlik xizmatlari o'rtasidagi uzviy hamkorlik "klaster effekti"ni shakllantirib, muhim raqobat ustunligini yuzaga keltiradi. Ushbu ustunlik samarali metodologik yondashuvlar orqali yanada mustahkamlanishi mumkin.

Uchinchiidan, sport turizmi infratuzilmaga tayangan holda rivojlanadi. Stadionlar, sport majmualari, chang'i trassalari, veloyo'llar, suv sporti bazalari va marafon yo'laklari kabi obyektlarning iqtisodiy qaytimi an'anaviy turizm infratuzilmasidan farq qiladi. Shu sababli, investitsiya samaradorligi, foydalanish koeffitsienti va servis daromadlari ulushi kabi parametrlarni ilmiy asosda hisoblash muhimdir. Kelgusida sport turizmi siyosatida turizm salohiyati va jozibadorligini oshirish maqsadida xalqaro turizm marketingining ijobiy imkoniyatlaridan keng foydalanish lozim.

Amaliy tavsiyalar:

Davlat siyosati nuqtayi nazaridan quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

1. Sport turizmi infratuzilmasini rivojlantirish, ayniqsa tog'li hududlarda zamonaviy sport-turistik bazalarni barpo etish, transport va yo'l tizimini takomillashtirish hamda turizm korxonalarini uchun subsidiyalashtirilgan dasturlarni joriy etish.

2. Sport turizmi marketingini rivojlantirish, xalqaro bozorlarda reklama kampaniyalarini kuchaytirish va ijtimoiy tarmoqlarda targ'ibot ishlarini kengaytirish.

3. O'zbekiston – 2030 strategiyasi doirasida sport turizmi ulushi bo'yicha alohida maqsadli ko'rsatkichlarni belgilash.

Xususiy sektor va tadbirkorlar uchun quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

1. Xalqaro sertifikatlashtirish tizimlariga, jumladan UNESCOning Living Heritage va Sustainable Tourism dasturlariga mos loyihalarga investitsiya kiritish.

2. Maxsus o'quv kurslarini tashkil etish, gid va instruktorlarni tayyorlash tizimini rivojlantirish hamda onlayn bron qilish tizimlari, raqamli xaritalar va mobil ilovalarni joriy etish.

3. Ekstremal va suv sporti turizmi xavfsizligini ta'minlash, standartlar va nazorat mexanizmlarini kuchaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. UN Tourism. Jahon turizm barometri. – 2024. – URL: <https://www.unwto.org/un-tourism-world-tourism-barometer-data>
2. World Travel & Tourism Council. Economic Impact Research. – 2024. – URL: <https://wtcc.org/research/economic-impact>
3. Tourism Management / Stephen J. Page. – Routledge, 2015.
4. Sport Tourism / Joy Standeven, Paul De Knop. – Oxford [England]; Burlington, MA: Elsevier/Butterworth-Heinemann, 2004.
5. Sport and Adventure Tourism / Simon Hudson. – 2003. – 324 p.
6. Heather J. Gibson. Active Sport Tourism: Who Participates? // Leisure Studies. – 1998. – Vol. 17, No. 2. – P. 155–170.
7. Sports Tourism: Participants, Policy and Providers / Mark Weed, Chris Bull. – Routledge, 2009. – 351 p.
8. Sport Tourism Development / Tom Hinch, James Higham. – 2nd ed. – Channel View Publications, 2012.
9. Statista. International Tourist Arrivals Worldwide by Region Since 2010. – URL: <https://www.statista.com/statistics/186743/international-tourist-arrivals-worldwide-by-region-since-2010/>
10. UN Tourism. Tourism Highlights. – 2024 Edition. – Madrid, 2024.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>